భార్య

"శార్వాణి"

(గత సంచిక తరువాయి)

"సెలవు యివ్వరు. అనవసరంగా నీవు బాధపడుతున్నావుగాని, నా వంట్లో కులాసాగానేవుంది."

"సరి. నీ ఇష్టం. అబ్బాయి వచ్చినతర్వాత అడిగి కనుక్కుంటాను."

"అటువంటి పనులు చేసినన్ను బాధ పెట్టకు." క్రిందకువంగి, గదివూడుస్తున్న కమల పమిటిచెంగు తొలగింది. సుందరమ్మ, బోసురుమంటున్న కూతురు మెడచూచి నిర్ఘాంతపోయింది. మంగళసూత్రం తాడు తప్ప, మెడమీద ఏమి కన్పించలేదు.

"బాల దొడుగు పెట్టిన చంద్రహారాలు, గుళ్ళపేరు ఏమయ్యాయి. పోనీ బంగారు గాజులేమయ్యాయి. ఒక జతకూడ చేతికి కన్పించడం లేదేం? ఇదంతా చూస్తుంటే చాల విచిత్రంగావుంది." కూతుర్ని నిలదీసి అడిగింది.

"అన్నీ పెట్లోవున్నాయి. ఎక్కడికైనా వెళ్ళినపుడు పెట్టుకోవచ్చునని, పెట్లోపెట్టాను." అతి సునాయాసంగా అబద్ధమాడింది.

"నాకు నమ్మకం చాలకుండావుంది. పెట్టి తీసి చూపించు."

"అమ్మ ! నామీద నీకు నమ్మకంలేదు కదూ !"

"ఏమోనమ్మ ! నీవేదో మనస్సులో పెట్టుకొని చెప్పడానికి భయపడుతున్నావు. ఈ ఇంట్లో నీకేదో అన్యాయం జరుగుతూంది. లేక పోతే, నీ వింత మనియాద పెట్టుకొని నలిగిపోవు."

"ఈ ఇంట్లో నాకేమి అన్యాయం జరగడంలేదు. అంత తేలిగ్గా అనకమ్మ. నాఇల్లు నాకెప్పుడూ స్వర్గంలాగవుంటుంది."

"ఈ ఇల్లు నరకకూపమైనా, నీ మంచితనం స్వర్గం అన్పిస్తుంది. నీ కళ్ళ వెనుక బాధ, నీ మనస్సులో విచారం దాయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నావు."

"ఈ విషయం గురించి మాట్లాడటం నాకిష్టం లేదు. నేను సుఖంగా బ్రతుకుతున్నప్పడు, అనవసరపుసంగతులు చర్చించడం దేనికి? చెల్లి బావుందా? తమ్ముడు శ్రద్ధగా చదువుచున్నాడా?"

"అందరం బాగానేవున్నాము. నీవే ఈ విధంగా అయిపోనావు. చెల్లి నిన్ను చూస్తే బావురుమని ఏడుస్తుంది. తమ్ముడు నీవాలకంచూచి ఆనవాలు పట్టలేడు. నా మాటవిను ఒకవారం రోజులువుండి వచ్చేవచ్చును." సుందరమ్మ ఎంత చెప్పిన కమల విన్పించుకోలేదు.

అంతలో వెంకట్రావు కూరగాయలు తీసుకొని వచ్చాడు. సుందరమ్మను చూడనట్లు, వెనక్కు తిరిగి వెళ్ళిపోబోయేడు. సుందరమ్మ అతన్ని పిలిచింది. కమల తనగురించి ఏమైనా అడుగుతుందేమో అని గజగజ వణికిపోతూ, ఆత్రంగా ప్రక్కన వెళ్ళి నిలబడింది.

"అమ్మాయిని తీసుకొని వెళ్ళమంటారా ?"

సుందరమ్మ వసారాలోనికి వచ్చి, వెంకట్రావుని అడిగింది.

"అది వెళ్లాలనుకుంటే తీసుకొని వెళ్ళండి."

"రానంటుంది. మీరు వెళ్లమంటే వస్తుందేమో?"

"వెళ్లేది నేనుకాదుగదా! అటువంటప్పుడు నా యిష్టమేముంది. ఇచ్చట దానికి వుండటానికి యిష్టంలేకపోతే, నిరభ్యంతరంగా తీసుకొని వెళ్ళవచ్చును." చాల కరువుగా మాట్లాడి, అచ్చటనుంచి నిష్క్రమించాడు. సుందరమ్మ ఏదో అనబోయింది, కమల అచ్చటకు తొందరగా వచ్చి వారించింది.

"ఇప్పుడంతా అర్థమయింది. నిన్ను కష్టపెట్టే నిజాన్ని దాయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నావు. మంచివాడని, బుద్ధిమంతుడని, చదువుకున్నవాడని బోలెడంతకట్నం యిచ్చి చేసినందుకు ప్రతిఫలం నిన్ను వుసూరుపెట్టడం. పైగాయిచ్చిన నగలన్నీ అమ్ముకొని తినడం ఇది ధర్మంగా వుందా?"

"అమ్మ! అటువంటి మాటలు అని నన్ను బాధపెట్టకమ్మ. వారేంచేసారని అనవసరంగా అనడం?"

"నిన్నీ గతికి తెచ్చింది చాలదా? నిన్నంత కష్టపెడుతుంటే, పైగా ఏమి అనవద్దంటావా? నీవిప్పటి కాలం మనిషివికాదు. సత్యకాలంలో వుండవలసిన దానివి. అతడు రానియ్యి. నిలదీసి అడుగుతాను. అతనిది హృదయమా? రాతిబండా? కట్టుకొన్న ఇల్లాలు, ఒక అనాధ కుమిలికుమిలి రోధిస్తుంటే, బక్కశల్యమై చావుబ్రతుకుల మధ్య నలిగిపోతుంటే, వూరుకోమంటావా?" సుందరమ్మకు ఉధృతంగా కోపంవచ్చింది.

"నేను బ్రతకడం నీకిష్టంలేకపోతే ఆ ప్రయత్నం చేయి." ఎంతో శాంతంగా, దుఃఖాన్ని అణిచిపెట్టుకుంటూ, మెల్లగా అంటూ తలవొంచుకొంది. సుందరమ్మ కమలను హృదయానికి హత్తుకొని, కమల కళ్లలో కదులుతున్న కన్నీరునుచూచి బావురుమని ఏడ్చింది.

"పిచ్చితల్లి! నిన్ను అర్థంచేసుకోలేక పోయాను. భర్త ఎంత హింసించినా, అతన్ని దైవంగా ఆరాధించబట్టే, ధర్మం యింతవరకు నిలబడివుంది. నీ ధర్మాన్ని నీవు కష్టనిష్ఠూరాలకు సహించి నిలబెట్టుకోగల్గుతున్నావు. నిన్ను భగవంతుడు ఎప్పటికైనా రక్షిస్తాడు." కమల కన్నీరును తుడుస్తూ, బుజ్జగించింది.

"అమ్మ!" అంటూ కమల తల్లిని, గట్టిగా కాటేసుకొని, సంతోషంతో వుప్పొంగిపోయింది.

ఆ సాయంత్రం బండికి సుందరమ్మ పాలకొల్లు వెళ్ళిపోయింది. వెంకట్రావు మధ్యాహ్నం భోజనానికి రాలేదు. రాత్రి తొమ్మిదిగంటలకు యింటికి చేరుకున్నాడు.

"చాల ఆలశ్యమైంది. భోజనానికిలేవండి." కమల భర్త దగ్గరకువచ్చి రమ్మని చెప్పింది.

"తినేవచ్చాను."

"మధ్యాహ్నంకూడారాలేదు. అయితే వంట ఎవరికోసంచేయాలి. మీకంత కష్టంగా వుంటే చెప్పండి, మీ ఇష్టమొచ్చినట్లు చేస్తాను"

"మీ అమ్మ యింత అకస్మాత్తుగా యిచ్చటకు ఎందుకువచ్చింది? ఇంకావుందా? వెళ్ళిపోయిందా?" ఆఖరి మాటలు నిమ్మదిగా అన్నాడు.

"నన్నుచూచి చాలరోజులయిందని వచ్చింది. సాయంత్రం బండికి వెళ్ళిపోయింది."

"అంతా అబద్ధం. లేనిపోనివన్నీ ఉత్తరంలో వ్రాసివుంటావు. అందుకునే నిన్ను తీసుకొని వెళ్ళడానికి వచ్చింది."

"నేనేమి ఉత్తరం వ్రాయలేదు."

"ఉత్తరం వ్రాయకపోయినా, ఆమె వచ్చిన తర్వాత నూరిపోసివుంటావు."

"ఈ హృదయంమీద వొట్టువేసి చెబుతున్నాను. అమ్మకు మీ రనుకున్నదేమి చెప్పలేదు."

"అయితే నిన్నెందుకు తీసుకొని వెళ్లలేదు?"

"మీ ఇష్టంలేనపుడు నావుండదని తీసుకొని వెళ్ళలేదు."

"నా ఇష్టంమీద నిన్ను మీ ఊరు పంపుతాను. వెళ్తావా?" కమల నిశ్శబ్దంగా వుండిపోయింది. తల వూపి వూరుకుంది."

"రేపు ప్రొద్దుట బండికి బయలుదేరు."

"పదిహేను రోజులు సెలవుపెట్టి మీరుకూడా రండి. హోటల్ భోజనం తింటే మరీ చిక్కిపోతారు."

"సెలవుయిచ్చే మామయ్యా ఎవరులేరు. నీవు వెళ్లు." వెంకట్రావు పుస్తకంతీసి, పేజీలు తిప్పడం మొదలు పెట్టాడు. కమల వంటింట్లోకివెళ్ళి కాస్త ఎంగిలిపడి, అంట్లన్నీ తోముకొని, వంటిల్లు చక్కబెట్టుకొని వచ్చేసరికి రాత్రి 10 గంటలు దాటిపోయింది.

శనివారం ప్రొద్దుట బండికి కమలను పాలకొల్లు పంపించాడు. అతిసునాయాసంగా రోజులు దొర్లిపోతున్నాయి. కమల పాలకొల్లువచ్చి పదిహేను రోజులు దాటిపోయింది. ఇంకో నెల్లాళ్లువుండమని వెంకట్రావు ఉత్తరం వ్రాశాడు. ఆ నెలకూడ గడచిపోయింది. అతనికి మరొక వూరు బదిలీ అయిందని వ్రాస్తూ, కొంతకాలం అచ్చటే వుండమని రెండవ ఉత్తరం వ్రాశాడు. రెండవ ఉత్తరంవచ్చి రెండు నెలలయింది. వెంకట్రావు జాడ తెలియలేదు. దర్యాప్తుచేసిన తర్వాత బెజవాడలోనేవున్నట్లు, పాత ఆఫీసులోనే పనిచేస్తున్నట్లు దరిమిలా తెలిసింది. కమల తల్లి ఎంత చెప్పినా వినకుండా, బెజవాడ మంచి రోజు చూచుకొని బయలుదేరింది. బయలుదేరేముందు కుడికన్ను విపరీతంగా కొట్టుకోవడం మొదలు పెట్టింది. బెజవాడ స్టేషనులో దిగి, జట్కాబండి కట్టించుకొని తిన్నగా సూర్యారావుపేటలో యింతకు ముందున్న యింటికి వచ్చింది. తలుపులు వేసివున్నాయి. తలుపులు తట్టి పిల్చింది. కొంచెం సేపటికి, ఆడమనిషివచ్చి తలుపుతెరచింది. ఆమె వయస్సు ఇరువై సంవత్సరాలు పైచిలుకు వుంటుంది. కమల ఆమె నింతకముందెప్పుడు చూడలేదు. వెంకట్రావు ఇల్లు ఖాళీచేసి వెళ్ళిపోయేడేమో అనుకుంది. సందిగ్ధావస్థలో పడేసరికి, వెంకట్రావు లోపలనుంచి బయటకు వచ్చాడు. కమల జట్కావాడికి డబ్బులిచ్చి, సామాన్లు లోపల పెట్టించింది.

"మళ్ళా ఎందుకు తయారయ్యావు? నేను సుఖంగా బ్రతకడం నీ కిష్టంలేదా?" కోపంతో ద్రుళ్లిపడుతూ, గట్టిగా అరచాడు.

"ఈమెనా మీరు అగ్నిసాక్షిగా పెద్ద మనుష్యుల సమక్షంలో కట్టుకున్న భార్య" విషపు నవ్వు నవ్వుతూ మడతమంచం వాల్చుకొని కూర్చుంది.

"నీ కిచ్చట స్థానంలేదు. వచ్చినదారిని వెళ్ళిపో!"

"మన మనువు జరిగిన తర్వాత, నాతనువుండగా నాకిదే స్థానం. మీ సుఖాలకు నేను అడ్డురాను, మీ ఇష్టాలకు దూరంగానే వుంటాను. నన్నీ ఇంట్లో దాసిగా అయినా వుండనివ్వండి. మీ పాదసేవ చేస్తూ బ్రతుకుతాను." అతని పాదాలమీదపడి ఏడ్చింది. అతని రాతి హృదయం కదలలేదు. ఆమె కన్నీరు పాదాలనిండా తడిసిపోయింది. అతని మనస్సు మారలేదు.

"చాల మంచి అమ్మాయిలాగ కన్పిస్తుంది. పాపం, ఎక్కడకు వెళ్తుంది. మన ఇంట్లోనే వుండనివ్వండి వంటపని చేయడానికి పనికివస్తుంది." కొత్త మనిషిలేచి, వెంకట్రావు చేయిపట్టుకొని గదిలోపలకు తీసుకొనివెళ్ళి, తలుపులు వేసి గడియవేసింది.

సామాన్లు వసారాలో ఒకమూలపెట్టి, బావి దగ్గరకువెళ్ళిచూచింది. బావిలో నీళ్ళు కదలకుండా వున్నాయి. వంగిచూచింది. ముఖం కన్పిస్తుంది. నవ్వుకుంది, బావిలో ముఖంకూడా నవ్వుతోంది. చేద నూతిలో వేసింది. నీడ కన్పించలేదు. నీళ్లు తోడుకొని ముఖం కడుక్కుంది, పమిటిచెంగుతో ముఖం తుడుచుకొని, వసారాలోనికివచ్చి, పుట్టింటి దగ్గరనుంచి తీసుకొనివచ్చిన అరిసెలు రెండు తివి

మంచి నీళ్లు త్రాగింది. కన్నీటితో కడుపునింపుకొని, రాత్రంతా ఆలోచిస్తూ గడిపింది.

తెల్లవారకుండానే లేచి, ఇల్లంతా తుడిచి శుభ్రం చేసింది. ఎక్కడి వస్తువులు అక్కడే వున్నాయి. గదులనిండా బూజు పట్టుకొని పోయింది. గోడలకు సున్నపు రాలి, నేలనిండా దుమ్ముతో నిండిపోయివుంది. బూజులన్నీ దులిపి, ఇల్లంతా కడిగి అద్దంలాగ తయారు చేసింది. ఏడు దాటిన తర్వాత గది తలుపు తెరచి, యిద్దరు బయటకు వచ్చారు. కాఫీ సిద్ధం చేసి పెట్టివుంచింది.

"మోహిని! ఆమెకేమి కావాలో కొంచెం చూడు." వెంకట్రావు మొఖం కడుక్కొని వచ్చి, గదిలో సింగారించుకుంటున్న ఆమెను అడిగాడు.

"నేనిక్కడకు వంటపని చేయడానికి రాలేదు. అడ్డమైన వాళ్ళకు సహాయం చేయడానికి నేనేమీ మీ దాసిని కాను." విసురుగా అనేసింది.

"ఇంతలోనే అంత కోపమా! నిన్ను పరీక్ష చేయాలని అన్నానుగాని. అసలు ఈ గదిలోంచి నీవు కదలవద్దు. భోజనం యిక్కడకే తెప్పిస్తాను." వెంకట్రావు వంటింట్లోనికి వెళ్ళి, కమల చేత కాఫీ పంపించాడు. కమల కాఫీ తీసుకొని వెళ్ళింది.

"టిఫిను ఏమి చేయలేదా! నాకు వట్టి కాఫీ త్రాగే అలవాటు లేదు. టిఫిను లేనిదే కాఫీ సహించదు వెంటనే ఉప్మా చేసి తీసుకొనిరా!"

"ఇంట్లో ఏమి లేవు రేపట్నుంచి మీరు చెప్పినట్లు నడచుకుంటాను. మా ఇంటిదగ్గరనుంచి అరిసెలు తీసుకొని వచ్చాను. అవి తెమ్మంటారా?" వినయ విధేయతలతో అడిగింది.

"నాన్ సెన్స్! పల్లెటూరు చవటననుకున్నావా అరిసెలు గిరిసెలు తినడానికి. అటువంటి మాటలు నా దగ్గర ఇంకెప్పుడు అనొద్దు."

కమల అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోయింది. ఇంటిపనంతా తాను ఒక్కర్తే చేసుకుంటుంది. మోహిని ఏ విషయంలోకూడ సహాయపడటానికి రావడంలేదు. పైగా అమాయకురాలైన కమలమీద పెత్తనం చెలాయించడం మొదలుపెట్టింది. తిని విడిచిపెట్టిన ఎంగిలి విస్తర్లు తనచేత తీయిస్తుంది. ఆపని చేయడంలో ఆలశ్యం చేస్తే, రాక్షసిలాగ మీదకు వురుకుతుంది. ఆమెను ఎంత అగౌరపరచినా, తాను ప్రతి చిన్న విషయం శ్రద్ధవహిస్తూ ధర్మాన్ని జాగ్రత్తగా నిర్వర్తించుకుంటూవస్తుంది.

"చూడు! విడిచిన బట్టలువున్నాయి. వాటిని శుభ్రంగా వుతికి పెట్టు. ఆ సిల్కుచీర జాగ్రత్తగా వుతకాలి. గట్టిగా బాదేవంటే ముక్కముక్కలయిపోతుంది." అరడజను మాసిన చీరలను తీసుకొని వచ్చి, కమలముందు పారేసింది. కమల ఏమి అనలేదు. మాట్లాడకుండా వూరుకుంది.

"నీకే చెప్పేది! విన్పించడంలేదా!" కఠినంగా మాటాడుతూ, రెండు చేతులు నడుంమీద వేసుకుని, నిరారుగా అక్కడ నిలబడింది, గుడ్లెర్రచేస్తూ.

"నేనేమి చేయననటంలేదు. తీరిక చేసుకొని తప్పకుండా మీ పని చేసిపెడతాను." త్రిప్పుతున్న తిరగల్ని ఆపుచేసి, ఆమెవంక చూచింది.

"సాయంత్రానికి నాకు బట్టలులేవు, ముందు నేను చెప్పినపని చేయి." కోపంతో మండిపడుతూ, ప్రేతంలాగ అక్కడే కదలకుండావుంది.

"నా భర్త మీద గౌరవాన్ని కాపాడుకునే బాధ్యత వహించబట్టి, ధర్మాలను మరచి పోనీయకుండా చేస్తుంది. స్త్రీ జీవితం ఆ గౌరవంతోనే మీ మాటలుకు మర్యాదనివ్వాలి. ధిక్కరించే అధికారం వున్నప్పటికి, ఎందుకు ధిక్కరించలేక పోతున్నానో వూహించగల్గితే, సోదరి హృదయాన్ని అర్థం చేసుకోగల్గుతారు."

(సశేషము)